

מסורת הש"ס

א) גי' הערוך למ"ש מכנה ומדליקה ע"י ענבר עשית וכרז אלמס כך אי' מנ"ה עשית שהיה דולקת והולכת כל היום כולו מביאין ממנה אור להכללה ועי' ברא"ש, ב) בילה לגו, מוספתא דשבת פ"י ה"ג, א) ודמנא, ד) תמוסתתא פ"ה הל"ג ע"ש, ה) תמוסתתא (ספ"ה) רפ"חן דשבת וע"י הטיב ותראה פליאה, ו) תוספתא פ"ה הל"ו, ז) דף לג.,

תורה אור השלם

1. ברב עם הדרת מלך ובאפס לאם מחמת דיוון: משלי יד כח

גליון הש"ס

גמ' מחצה על מחצה נמי מברך. עי' פרימ"ז יו"ד סי' קי"ד סק"ו: רש"י י"ה טרפא בו' שניייל' לומר בו', והוא כמקין דרי"א פרק ר"ב מיום שנבראו שמים וארץ לא היה אדם חולה אלא אם היה נברך או בשוק והיה עושה ושמחתו יוצא ממניו עד שגא עיבא אכינו ובקס רחמים ואמר רבון כל העולמים אל תתק נפשי ממני עד שאלה את בני ובעתי ונעמר לו לפיך חייב אדם לומר נענישמו חיים שנתקן המות הזה לאור שנאמר עשישמוי תהל אור:

הגהות הגר"א

א) גמ' הא דליכא אדם חשוי וטב"א הא והא דליכא, ר"ב גיטת ר"ח דליכא:

לעזי רש"י

לנטוירנ"א. פנס.

אלו דברים פרק שמיני ברכות

אי נימא לא שנת מחמת מלאכה ואפי' היא מלאכה של היסר. כגון של חולה ושל חיה קאמר דאין מצרכין: **עששים.** לנטוירנ"א: **שהיפה דולקס והולקס.** מע"ש ובצית ישראל: **למ"ש מצרכין.** לפי שלא נעצרה זה עזירה שלא הדלקה בשבת: **נכרי שהדליק מישראל.**

אי נימא לא שבת מחמת מלאכה אפילו ממלאכה דהתירא והתניא *אור של חיה ושל חולה מברכין עליו אר"נ בר יצחק מאי שבת ב־ששבת מחמת מלאכת עבירה תנ"ה עששית שהיתה דולקת והולכת כל היום כולו ^(א)למ"ש מברכין עליה: ת"ר יגברי שהדליק מוישראל ווישראל שהדליק מנכרי מברכין עליו נכרי מנכרי אין מברכין עליו מ"ש נכרי מנכרי דלא משום דלא שבת א"ה ישראל מנכרי נמי הא לא שבת וכי תימא הק איסורא אול ליה והא אחרינא הוא ובידא דישראל קא מתילדא אלא הא א^בדתניא יהמציצי שלחבת לר"ה חייב אמאי חייב מה שעקר לא הניח ומה שהניח לא עקר אלא

וכי תימא הק איסורא אול ליה. ה"מ לאקשו"י אי הכי נכרי מנכרי נמי אלא עדיפא מיניה פריך דה"מ לשנויי כדמשני בסמוך: **גזירה משום נכרי ראשון ונכרי ראשון משום עמוד ראשון וכו'.** חדא גזרה היא דגזרו חכמים כל אש נכרי שציד הנכרי דאי לא הא לא קיימא הא אכל נכרי שהדליק מישראל וישראל מנכרי מצרכין עליו והכי קיימא לן:

הא דאיכא אדם חשוב. אס כן משום כבודו של חשוב ולא לאורה כך פרש"י ור"מ פירש איפכא באדם חשוב לאורה וצדליכא אדם חשוב עשוי לכבוד צית הכנסת: **אין מברכין עליו.** פירש"י מיתו מצרכין עליו צרוך שצדא שמן ערב והא דאמר לעיל צבינז מצרכין (ד' מג.) האו משחא כבישא מצרכין עליו צורא עלי בשמים היינו צבא להרים ולא מיירי צמוך הסעודה: צאכילה

שעקר לא הניח ומה שהניח לא עקר אלא ובי קא מברך אתוספתא דהתירא קא מברך אי הכי נכרי מנכרי נמי אין ה"נ גזרה משום נכרי ראשון ועמוד ראשון: ת"ר ה"היה מהלך חוץ לכרך וראה אור אם רוב נכרים אינו מברך אם רוב ישראל מברך הא גופא קשיא אמרת אם רוב נכרים אינו מברך הא מחצה על מחצה מברך והדר תני אם רוב ישראל מברך הא מחצה על מחצה אינו מברך ברין הוא ידאפי' *מחצה על מחצה נמי מברך ואיידי ^(א)דתנן רישא רוב נכרים תנא סיפא רוב ישראל ת"ר היה מהלך חוץ לכרך וראה תינוק ואבוקה בידו בודק אחריו אם ישראל הוא מברך אם נכרי הוא אינו מברך מאי איריא תינוק אפי' גדול נמי אמר רב יהודה אמר רב הכא בסמוך לשקיעת החמה עסקי' גדול מוכחא מילתא דודאי נכרי הוא תינוק אימר ישראל הוא אקרי וגקימ: ת"ר היה מהלך חוץ לכרך וראה אור אם עבה כפי הכבשן מברך עליו ואם לאו אינו מברך עליו תני חדא אור של כבשן מברכין עליו ותניא אידך אין מברכין עליו לא קשיא יהא בתחלה הא לבסוף תני חדא אור של תנור ושל כירים מברכין עליו ותניא אידך אין מברכין עליו לא קשיא הא בתחלה הא לבסוף תני חדא אור של בית הכנסת ושל בית המדרש מברכין עליו ותניא אידך אין מברכין עליו ל"ק יהא דאיכא אדם חשוב הא דליכא אדם חשוב ואי בעית אימא הא והא דאיכא אדם חשוב ולא קשיא אהא דאיכא חזנא הא דליכא חזנא ואב"א הא והא דאיכא חזנא ולא קשיא יהא דאיכא סהרא והא דליכא סהרא: ת"ר ה"יו יושבין בבית המדרש והביאו אור לפניהם בש"א כל אחד ואחד מברך לעצמו יובה"א אחד מברך לכולן משום שנאמר יברוב עם הדרת מלך בשלמא ב"ה מפרשי טעמא אלא בית שמאי מאי טעמא קסברי מפני בטול בית המדרש א^בתניא נמי הכי של בית רבן גמליאל ל"א היו אומרים מרפא בבית המדרש מפני בטול בית המדרש: אין מברכין לא על הנר ולא על הבשמים של מתים: מ"ט נר לכבוד הוא דעבידא בשמים לעבורי ריחא הוא דעבידי אמר רב יהודה אמר רב א^בכל שמוציאין לפניו ביום ובלילה אין מברכין עליו וכל שאין מוציאין לפניו אלא בלילה מברכין עליו אמר רב חונא יבשמים של בית הכסא ושמן העשוי להעביר את הזוהמא אין מברכין עליו למימרא דכל היכא דלאו לריחא עבידא לא מברכין עלויה מיתבי ^(א)הכנסם לחנותו של בשם והריח ריח אפילו ישב שם כל היום כלו אינו מברך אלא פעם אחד נכנס ויצא נכנס ויצא מברך על כל פעם ופעם והא הכא דלאו לריחא הוא דעבידא וקמברך אין לריחא נמי הוא דעבידא כי היכי דנירחו אינשי וניתו וגובון מיניה תנו רבנן יהיה מהלך חוץ לכרך והריח ריח אם רוב עובדי כוכבים אינו מברך אם רוב ישראל מברך רבי יוסי אומר אפי' רוב ישראל נמי אינו מברך מפני שבתות ישראל מקטרות לכשפים אטו כולוהו לכשפים מקטרין ה"ל מיעוטא לכשפים ומיעוטא נמי לגמר את הכלים אשתכח רובא דלאו לריחא עביד וכל רובא דלאו לריחא עביד לא מברך אמר ר' חייא בר אבא אמר רבי יוחנן המהלך בערבי שבתות בטבריא ובמוצאי שבתות בצפורי והריח ריח א^בינו מברך מפני שחוקתו אינו עשוי אלא לגמור בו את הכלים תנו רבנן היה מהלך בשוק של עכו"ם נתרצה להריח הרי זה חוטא: ואין

ושמן העשוי להעביר את הזוהמא. שמציאים בסוף הסעודה לסקן ידיים מזהמות והוא מצוים צבשמים: אין מצרכין עליו. צורא עלי בשמים אלא צורא שמן ערב מצרכין אס שמן של אפרסמון הוא. והא דאמר צבינז מצרכין (לעיל דף מג.) האו משחא כבישא וטמינא מצרכין עליו בע"צ לא צבא צמוך הסעודה קאמר אלא צבא להרים: **לגמר אס כללים.** לצסם צעשנו את הצגדים: **צטצריא.** היו רגילים לגמר ערבי שבתות וצפצורי צמו"ש: לא

ואין מברכין עליו. ואביעית וכו' הא דאיכא אדם חשוב הא דליכא אדם חשוב. פ"י באדם חשוב לאורה, ובידליכא אדם חשוב עשוי לכבוד בית הכנסת.

נג.

עין משפט נר מצוה

טו א ב מיי פכ"ט מהל' שבת הל' כ טוש"ע אור"ח סי' רלח סעף ה': בוז ג מיי שס הל' כו טוש"ע שס סעף ו: יו ד (מיי פ"ח מהל' שבת הלכה ה סמוג עשין טע): יח ה מיי פכ"ט מהל' שבת הלכה כו סמוג עשין (טו) כט טוש"ע אור"ח סי' (ר"ח סעף ז וסי') רלח סעף ז:

ו [טוש"ע אור"ח סי' רלח סעף ז: יב ז מיי שס סמוג עשין (כח) כט טוש"ע אור"ח סי' רלח סעף י: כ ח ט מיי שס טוש"ע שס סעף יא: יז טוש"ע שס:

כא ב טוש"ע שס סעף יד: בב ל מיי פ"ד מהל' מ"ח הל' ט טוש"ע יו"ד סי' רמו סעף ח: כג מ טו"ר [וש"ע אור"ח סי' רלח [סעף ז]:

בד ב מיי פ"ט מהל' צרכות הלכה ח סמוג עשין כ (וכט) טוש"ע אור"ח סי' ר"ח סעף כ וסי' רלו סעף כ: בה פ מיי שס הלכה ה סמוג עשין כ טוש"ע אור"ח סי' ר"ח סעף ה: ע [מיי שס הל' ט טוש"ע שס סעף ז]:

כו פ מיי שס הל' ח טוש"ע שס סעף ז:

רבינו חננאל

אסיקנא אור שלא שבת אין מברכין עליו, אבל אור שושבת [מפ]בירה כגון אור שלחיהו ואור [של חולה] אף על פי [שהיה דולק] כל היום מברכין עליו מפנין ששבת ממלאכת [עב]ירה. וכן עששית [שהיתה דולקת כל השבת, כמוצאי השבת מברכין עליה. ישראל שהדליק מגוי מברכין עליו אי אפשר דלא מוסיף, וכי קא מברך אהתניא] קא מברך. אבל גוי שהדליק [מגו]ן אף [על פי] דאוסף [א]ין [מברכין עליו]. [היה מהלך וריחא] אור [דולק], אם רוב ישראל מברך, אם רוב גוים אינו מברך, מחצה על מחצה מברך. לא פליגי דאית קראי דבורא דברא משמע. [אין מברכין [... לעבודה וזה כמכלל [... במסיבה מברכין והאין]דן]ד[...תם] לאו מסיבטם לעבודה וזה אינון מברכין. אין מברכין על הגר שלגוים משום דלא שבת. אסיקנא אור שלא שבת אין מברכין עליו, אבל אור שושבת [מפ]בירה כגון אור שלחיהו ואור [של חולה] אף על פי [שהיה דולק] כל היום מברכין עליו מפנין ששבת ממלאכת [עב]ירה. וכן עששית [שהיתה דולקת כל השבת, כמוצאי השבת מברכין עליה. ראה תינוק ספק לשקיעת החמה ואבוקה בידו, בודק אחריו שמוא בר ישראל הוא ואיקרי נקט, ואילא אסיר, אור של כבשן ושל תנור ושל כירה, תני חדא מברכין עליו ותניא אידך אין מברכין. לא קשיא [אין מברכין. לא קשיא כאן] בתחילה כאן [בסוף], פ"י בתחלת [הדליקה] דעדיין לא [אחו]הא]ר ברוב העצים וקוטרא הוא דסליק ולא צאיל נהורא אין מברכין אלא בסוף שכבר הדליקו והעלו שלהבת מברכין. אור של כנסת ושל בית המדרש תני חדא מברכין ותניא אידך אין מברכין. אחינן לפרוששי הא דאיכא חזנא הא דלינכא חזנא יש מין שאומר אי איכא חזנא דאכיל בבית הכנסת לנהורא עביד וסבךך עליו, ואי ליכא חזנא, לכבוד בית הכנסת עשוי

עין משפט
נר מצוה

בו א שרע אריח סימן רמז ספיף טו:

בב ב מיי פריט מהלי שבת הלכה כי סגג עשין טע טושיע אריח שם ספיף ט:

בב ג מיי שם הלי כה טושיע שם ספיף ד:
ל ד מיי שם הלכה כי טושיע שם ספיף א:
לא ה ו מיי פיד מהלי צרכות הלי א סגג עשין ב טושיע אריח סי קפי"ד ספיף א:
לב ז (מיי פיצ שם הלכה י) (והמנצ"ס לא בינא לכל זה ועי' בלי"ט טעם רחוק) סגג שם טושיע אריח ספיף ה:
לג ח מיי פיא מהלי צרכות הלי יא שרע אריח סי ריג ספיף ג:

לד ט מיי שם הלי יג סגג עשין ח טושיע אריח סי רטו ספיף ב:
לה י טושיע אריח סי רח ספיף ד:

לו כ מיי שם הלכה יג טו סגג שם טושיע אריח סי רטו ספיף ג:
לז לא מיי פין מהלכות צרכות הלי יא יג סגג שם טושיע אריח סימן קפא ספיף ב י:

רבינו ניסים

ברי שיכיר בין מלחמא של טבריא למלוכמא של ציפורי. הא פירשה בתלמוד ארץ ישראל כדי שיחא יודע להבחין בין מטבע למטבע ובעג'י ראיין עומדין (בירושלמי הלכה ב) אמר: הנהניא אמן צריכן ליהן עיניהם בנר ועיניהם בבוס:

רבינו הנגאל

ואין מברכין על הנו עד שיאורו לאורו. אמר ר' יהודה רב לא יאורו ממש, אלא כל שאלו היה עומד אצלו משתמש לאורו אפי' ברחוק מקום יברך. וכי הנאי ראה שלהבת ולא נשמש לאורה לא יברך, אוקימנא לאו דמרחקא אלא דקא עמיא ואולא. והא דתניא נשמש לאורה ולא ראה שלהבת לא יברך, אוקימנא את האת בדקיימא בקרן וזית וירושמש לאורה ואינו רואה עיקרה. פירוש (מלחמא) [מלחמא] מטבע, והו שאמר עולא שיעור יאורו דתגן במתני כדי שיכיר בין מלוכמא של טבריא למלוכמא של ציפורי. וירושלמי רירא אלהים את האור כי טוב ויברכו, ראיא ואח"כ הבהלה. גחלים לוחשות. אמ בנינים קיסם בנינים מוהליקין מברך עליהם. גחלים עוממות אין מברכין עליהם פירוש שכיחה אורם, כדמתרגמינן כהה הגנע, עמיא מכחשא. אין מחזירין על האור כדרך שהוא מחזר על המצות. כלומר אם נודמן לו אור מברך ואם לאו אין צריך לחזר אחורו. מי שאכל ושכח ולא בריך, בית הלל אומר מברך במקום שנוכח, והני מילי בשוגג, אבל מוד צריך לחזור למקומו ולברך. עד אימתו הוא מברך עד שיאכל המזון [שבעמיו]. וכמה הוי עיכול. ר' יוחנן אמר כל זמן (שהוא) [שאין] רעב, ריש לקיש אמר כל זמן שצמא מחמת

אכילתו, הני מילי באכילה מרובה אבל באכילה מועטת ארבעת מילין הוי עיכול. פי' ארנקא כ"ס. עונין אמן אחר ישראל המברך. אוקימנא בשלא אכל. אמר ליה רב לחייה בריה חטוף ובריך, למימרא דמברך עדיף, והתניא ר' יוסי אומר גדול העונה אמן יותר מן המברך, וסלקא בתנאי, ואפילו הכי המברך עדיף. אחר כל מברך עונין אמן חזן מתינוקות של בית רבן הואיל ולהתלמד עשויין, וקיימא לן דבעידן אפטורי עונין אחריהן אמן. פירוש בעידן מיפטרייהו בשאמרין קריש אחר הדרשא שנפטריין העם ללכת דלאו חובה היא כולי האי. ת"ר שמן מעכב את הברכה. פי', שמן (טוב) מעכב את הברכה במקום שנהגו לטוך ידיהם אחר סעודה להעביר את הוזהמא, כל זמן שרץ סך, ובאו לפניו מיני מאכל בתוך הסעודה מחמת הסעודה, אינו צריך לברך עליהן לא לפניהן ולא לאחריהן, שהרי ברכת הפת פוטרתן. אבל אחר שסך השמן אסח דעתיה מלאכל ואם נמלך לאכול, שום דבר אחר שסך צריך לברך לפניהן, ואין ברכת הפת פוטרנו דברי ר' זילאי. ר' יוזאי אומר אינו מעכב. כלומר, אפפי' שסך שמן ובא לפניהם דברים שלא מחמת סעודה (נראה) אין מברך עליהן ואין סיכת שמן מעכבת מלברך עליהן. ר' [אחא] אומר שמן טוב מעכב. אם הביאו בסעודה צריך לברך עליו דלא חשיב כמאכל ואין ברכת פת פוטרתו. ר' זוהמי אומר כשם שבתא המזוזה שלא רחץ ידיו ורגליו פסול לעבודה, כך ידים מוזהמות שלא נטל ידיו בסוף הסעודה פסולות לברכת המזון. אמר רב נחמן אנא לאו מילי דר' יזלא וילא מילי דר' יוזאי וילא מילי דר' זוהמי אלא מחמתא ידענא והתקדשתם אלו נטילת ידים ראשונים, שכשיבא לברך על הפת ולאכול צריך להיות ידיו נקיות בנטילת ידים בניגוב. והייתם קדושים אלו מים (ראשונים) [אחרונים]. שכשישבע לברך ברכת המזון, צריך להיות ידיו נמי נקיות בנטילת ידים ובניגוב. כי קדוש זו נקיות סיכת שמן לידים כדי לעבר את הוזהמא. אני ה' אלהיכם זו ברכת המזון. אמר הקב"ה לישראל כשם שאני קדוש ומשורתי שברקיע מטהרין וטובלין בנהר דינור לבקרים כשיבואו לקלסני, כך אתם כשתבואו לקלסני תהיו קדושים וטהורים ונקיים בנזיפים, וכן הוא אומר וטהור

נג:

באכילה מרובה. ד' מילין כך פירש"י ולי נראה דזה מועט יותר מאכילה מועטת אלא נראה לפרש איפכא אכילה מרובה כל זמן שהוא למא דאין שם קצבה אצל מועט ד' מילין:
ו**הייתם** קדושים אלו מים אחרונים. דוקא להם שהיו רגילין ליעול ידיהם אחר

הסעודה מפני מלח סדומית אצל אנו שאין מלח סדומית מאז בינינו ואין אנו רגילין ליעול אחר הסעודה אין הנטילה מעכבת עלינו לצרך ומייה אנשים מעוניגים הרגילין ליעול ידיהן אחר הסעודה ודאי להם מעכבת הנטילה לצרך צרכת המזון וזריכים ליעול את ידיהם קודם בהמ"ו י:

הדרן עלך אלו דברים

לאורה ולא ראה שלהבת משכחת לה דקיימא בקרן וזית אלא ראה שלהבת ולא נשתמש לאורה היכי משכחת לה לאו דמרחקא לא כגון דעמיא ואולא:
ת"ר גחלים לוחשות מברכין עליהן אוממות אין מברכין עליהן ה"ד לוחשות אמר רב חסדא כל שאילו מכנים לתוכן קיסם ודולקת מאיליה אביעייא להו אוממות או עוממות ת"ש דאמר רב חסדא בר אבדימי יארוזים לא עממהו בגן אלהים ורבא אמר יאותו ממש וכמה אמר עולא כדי שיכיר בין איסר לפונדיון חזקיה אמר י כדי שיכיר בין א מלוכמא של טבריא למלוכמא של צפורי רב יהודה מברך אדבי אדא דיילא רבא מברך אדבי גוריא בר חמא אבבי מברך אדבי בר אבוה אמר רב יהודה אמר רב יאין מחזירין על האור כדרך שמחזירים על המצות א"ר זירא מריש הוה מהדרנא כיון דשמענא להא דרב יהודה אמר רב אנא נמי לא מהדרנא אלא אי מקלע לי ממילא מברכינא:
ימי שאכל וכו': אמר רב זביד ואיתימא רב דימי בר אבא מחלוקת בשכח יאבל במזיד ד"ה יחזור למקומו ויברך פשיטא ושכח תגן מהו דתימא ה"ה אפילו במזיד והאי דקתני ושכח להודיעך כחן דב"ש קמ"ל תניא אמרו להם ב"ה לב"ש לדבריכם מי שאכל בראש הבירה ושכח ויירד ולא ברך יחזור לראש הבירה ויברך אמרו להן ב"ש לב"ה לדבריכם מי ששכח ארנקי בראש הבירה לא יעלה ויטלנה לכבוד עצמו הוא עולה לכבוד שמים לא כל שכן הנהו תרי תלמידי חד עביד בשוגג כב"ש ואשכח ארנקא דדהבא וחד עביד במזיד כב"ה ואכליה אריא רבה בב"ח הוה קאזל בשיירתא אכל ואשתלי ולא בריך אמר היכי אעביד אי אמינא להו אנשאי לברך אמרו לי בריך ^(א) כל היכא דמברכת לרחמנא מברכת מוטב דאמינא להו אנשאי יונה דדהבא אמר להו אנטרו לי דאנשאי יונה דדהבא אזיל ובריך ואשכח יונה דדהבא ומאי שנא ^(א)יונה דמתילי כנסת ישראל ליונה דכתיב ^(ב)כנפי יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקרק חרוץ מה יונה אינה ניצולת אלא בכנפיה אף ישראל אינן ניצולין אלא במצות: עד אימתי הוא וכו': כמה שיעור עכול יא"ר יוחנן כל זמן שאינו רעב וריש לקיש אמר כל זמן שצימא מחמת אכילתו א"ל רב יימר בר שלמיא למר זוטרא ואמרי לה רב יימר בר שזיבי למר זוטרא מי אמר ריש לקיש הכי והאמר רב אמי אמר ריש לקיש כמה שיעור עכול כדי להלך ארבע מילין ל"ק כאן באכילה מרובה כאן באכילה מועטת: בא להם יין וכו': למימרא דישראל אע"ג דלא שמע כולה ברכה עונה יוכי לא שמע היכי נפיק אמר חייא בר רב ב"שלא אכל עמהו וכן אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה בשלא אכל עמהו א"ל רב לחייא בריה ברי ח'טוף ובריך וכן אמר רב הונא לרבה בריה חטוף ובריך למימרא דמברך עדיף ממאן דעני אמן והתניא ר' יוסי אומר גדול העונה אמן יותר מן המברך א"ל ר' נהוראי השמים כן הוא תדע שהרי גוליריין יורדין ומתגרין [במלחמה] וגבורים יורדין ומנצחין תנאי היא דתניא אחד המברך ואחד העונה אמן במשמע אלא שממהרין למברך יותר מן העונה אמן בעי מיניה שמואל מרב מהו לענות אמן אחר תינוקות של בית רבן אמר ליה יאחר הכל עונין אמן חזין מתינוקות של בית רבן הואיל ולהתלמד עשויין וה"מ בדלא עידן מפטרייהו אבל בעידן מפטרייהו עונין ת"ר שמן מעכב את הברכה דברי רבי זילאי רבי יוזאי אומר אינו מעכב רבי אחא אומר שמן טוב מעכב ר' זוהמאי אומר כשם שמוזהם פסול לעבודה כך ידים מוזהמות פסולות לברכה אמר רב נחמן בר יצחק אנא לא זילאי ולא זילאי וזאי וזאי אלא מתניתא ידענא דאמר רב יהודה אמר רב ואמרי לה במתניתא תנא ^(א)והתקדשתם אלו מים ראשונים והייתם קדושים יאלו מים אחרונים כי קדוש ^(א) זה שמן יאני יי' אלהיכם ^(א) זו ברכה:

הדרן עלך אלו דברים

אלו דברים פרק שמיני ברכות

לא יאוסו ממש. שאפילו לא נהנה ממנו מצרכין עליו. ומאי עד שיאוסו עד שיהא אורו ראוי ליהנות ממנו לעומדים סמוך לו ואז מצרכים עליו אפי' הרחוקים ממנו וצלצד שיראהו:
צנפס. צעששית:
יאוסו ממש. עומד בסמוך:
וכמה. הוא לריך להיות בסמוך:
מלווא.

משקל: **רב יהודה**. היה מצרך על אור שצניט אדא דיילא ורחוק מציתו היה. רב יהודה לטעמיה דלא צניי חמא. סמוך לציתו היה. רבא לטעמיה דאמר סמוך צעין:
אין מחזירין על האור. אם אין לו אור א"ל לחזר אחריו:
חד עבד בשוגג כב"ש. אע"פ ששגג ועקר מן המקום ע"י שכתה החמיר על עצמו כב"ש וחזר למקום שאלל וצרך:
חד עבד צמזיה. נעקר ממקום שאלל צמזיד כדי לצרך במקום אחר שהוצרך לילך:
אנשאי יונה דהצבא. שכתמי יונה של זהב:
יונה אינה נלולת אלא צנפניה. או צורחת או נלחמת בראשי אגפיה:
אכילה מרובה. ד' מילין:
בא להם יין אחר המזון. הא פריש לה בגמרא בריש פרקין ^(א)לצ"ש אין צרכת המזון טעונה כוס ולצ"ה טעונה כוס:
יפיי. קס"ד בלחם מן המסוכין עסקינן צמתני:
חטוף וצריך. כשמושיטין כוס של צרכה הוי מחזר שימנהו לן ותצרך:
במשמע. העונה והמצרך צמשמע קומו צרכו את ה' אלהיכם צס' עזרא ^(נחמיה ט) ואומר ויצרכו שם כבודך והיא עניית אמן צצמקדש. צמסכת תענית ^(פי"ב דף טז) ולקמן דף סג). מפרש קומו צרכו צצמלת צרכה ויצרכו שם כבודך ^(נחמיה סז) צמקוס עניית אמן צצמקדש אומר צצכמל"ו:
שממהרין למצרך. ליתן שכר:
אחר סינוקוס. כסלומדים צרכות מפיי רבן:
הואיל ולהפליג עשוין. שאין מתכוונים לצרך אלא ללמד:
אנז עניין מפטרייהו. כשאומרים ההפטרה ומצרכין צצורה וצנציא עונין אחריהן אמן:
שמן מעכב אם הצרכה. שמן שהיו רגילין להציא כסוף הסעודה לסוך אחר הסעודה את הידים אחר מים אחרונים להעביר את זוהמתן:
מעכב אם הצרכה. שאסור לזמן עד שיוצא. וכן לענין שמעכב צרכות כל דבר הצא צקנות סעודה ^(א) שמתור לאכלו צלל צרכה עד שישכוהו:
שמן טוב. שיש צו צשמים מעכב את הצרכה למי שרגיל ^(א) צו:

הדרן עלך אלו דברים

לא יאוסו ממש. שאפילו לא נהנה ממנו מצרכין עליו. ומאי עד שיאוסו עד שיהא אורו ראוי ליהנות ממנו לעומדים סמוך לו ואז מצרכים עליו אפי' הרחוקים ממנו וצלצד שיראהו:
צנפס. צעששית:
יאוסו ממש. עומד בסמוך:
וכמה. הוא לריך להיות בסמוך:
מלווא. משקל:
רב יהודה. היה מצרך על אור שצניט אדא דיילא ורחוק מציתו היה. רב יהודה לטעמיה דלא צניי חמא. סמוך לציתו היה. רבא לטעמיה דאמר סמוך צעין:
אין מחזירין על האור. אם אין לו אור א"ל לחזר אחריו:
חד עבד בשוגג כב"ש. אע"פ ששגג ועקר מן המקום ע"י שכתה החמיר על עצמו כב"ש וחזר למקום שאלל וצרך:
חד עבד צמזיה. נעקר ממקום שאלל צמזיד כדי לצרך במקום אחר שהוצרך לילך:
אנשאי יונה דהצבא. שכתמי יונה של זהב:
יונה אינה נלולת אלא צנפניה. או צורחת או נלחמת בראשי אגפיה:
אכילה מרובה. ד' מילין:
בא להם יין אחר המזון. הא פריש לה בגמרא בריש פרקין ^(א)לצ"ש אין צרכת המזון טעונה כוס ולצ"ה טעונה כוס:
יפיי. קס"ד בלחם מן המסוכין עסקינן צמתני:
חטוף וצריך. כשמושיטין כוס של צרכה הוי מחזר שימנהו לן ותצרך:
במשמע. העונה והמצרך צמשמע קומו צרכו את ה' אלהיכם צס' עזרא ^(נחמיה ט) ואומר ויצרכו שם כבודך והיא עניית אמן צצמקדש. צמסכת תענית ^(פי"ב דף טז) ולקמן דף סג). מפרש קומו צרכו צצמלת צרכה ויצרכו שם כבודך ^(נחמיה סז) צמקוס עניית אמן צצמקדש אומר צצכמל"ו:
שממהרין למצרך. ליתן שכר:
אחר סינוקוס. כסלומדים צרכות מפיי רבן:
הואיל ולהפליג עשוין. שאין מתכוונים לצרך אלא ללמד:
אנז עניין מפטרייהו. כשאומרים ההפטרה ומצרכין צצורה וצנציא עונין אחריהן אמן:
שמן מעכב אם הצרכה. שמן שהיו רגילין להציא כסוף הסעודה לסוך אחר הסעודה את הידים אחר מים אחרונים להעביר את זוהמתן:
מעכב אם הצרכה. שאסור לזמן עד שיוצא. וכן לענין שמעכב צרכות כל דבר הצא צקנות סעודה ^(א) שמתור לאכלו צלל צרכה עד שישכוהו:
שמן טוב. שיש צו צשמים מעכב את הצרכה למי שרגיל ^(א) צו:

לא יאוסו ממש. שאפילו לא נהנה ממנו מצרכין עליו. ומאי עד שיאוסו עד שיהא אורו ראוי ליהנות ממנו לעומדים סמוך לו ואז מצרכים עליו אפי' הרחוקים ממנו וצלצד שיראהו:
צנפס. צעששית:
יאוסו ממש. עומד בסמוך:
וכמה. הוא לריך להיות בסמוך:
מלווא. משקל:
רב יהודה. היה מצרך על אור שצניט אדא דיילא ורחוק מציתו היה. רב יהודה לטעמיה דלא צניי חמא. סמוך לציתו היה. רבא לטעמיה דאמר סמוך צעין:
אין מחזירין על האור. אם אין לו אור א"ל לחזר אחריו:
חד עבד בשוגג כב"ש. אע"פ ששגג ועקר מן המקום ע"י שכתה החמיר על עצמו כב"ש וחזר למקום שאלל וצרך:
חד עבד צמזיה. נעקר ממקום שאלל צמזיד כדי לצרך במקום אחר שהוצרך לילך:
אנשאי יונה דהצבא. שכתמי יונה של זהב:
יונה אינה נלולת אלא צנפניה. או צורחת או נלחמת בראשי אגפיה:
אכילה מרובה. ד' מילין:
בא להם יין אחר המזון. הא פריש לה בגמרא בריש פרקין ^(א)לצ"ש אין צרכת המזון טעונה כוס ולצ"ה טעונה כוס:
יפיי. קס"ד בלחם מן המסוכין עסקינן צמתני:
חטוף וצריך. כשמושיטין כוס של צרכה הוי מחזר שימנהו לן ותצרך:
במשמע. העונה והמצרך צמשמע קומו צרכו את ה' אלהיכם צס' עזרא ^(נחמיה ט) ואומר ויצרכו שם כבודך והיא עניית אמן צצמקדש. צמסכת תענית ^(פי"ב דף טז) ולקמן דף סג). מפרש קומו צרכו צצמלת צרכה ויצרכו שם כבודך ^(נחמיה סז) צמקוס עניית אמן צצמקדש אומר צצכמל"ו:
שממהרין למצרך. ליתן שכר:
אחר סינוקוס. כסלומדים צרכות מפיי רבן:
הואיל ולהפליג עשוין. שאין מתכוונים לצרך אלא ללמד:
אנז עניין מפטרייהו. כשאומרים ההפטרה ומצרכין צצורה וצנציא עונין אחריהן אמן:
שמן מעכב אם הצרכה. שמן שהיו רגילין להציא כסוף הסעודה לסוך אחר הסעודה את הידים אחר מים אחרונים להעביר את זוהמתן:
מעכב אם הצרכה. שאסור לזמן עד שיוצא. וכן לענין שמעכב צרכות כל דבר הצא צקנות סעודה ^(א) שמתור לאכלו צלל צרכה עד שישכוהו:
שמן טוב. שיש צו צשמים מעכב את הצרכה למי שרגיל ^(א) צו:

לא יאוסו ממש. שאפילו לא נהנה ממנו מצרכין עליו. ומאי עד שיאוסו עד שיהא אורו ראוי ליהנות ממנו לעומדים סמוך לו ואז מצרכים עליו אפי' הרחוקים ממנו וצלצד שיראהו:
צנפס. צעששית:
יאוסו ממש. עומד בסמוך:
וכמה. הוא לריך להיות בסמוך:
מלווא. משקל:
רב יהודה. היה מצרך על אור שצניט אדא דיילא ורחוק מציתו היה. רב יהודה לטעמיה דלא צניי חמא. סמוך לציתו היה. רבא לטעמיה דאמר סמוך צעין:
אין מחזירין על האור. אם אין לו אור א"ל לחזר אחריו:
חד עבד בשוגג כב"ש. אע"פ ששגג ועקר מן המקום ע"י שכתה החמיר על עצמו כב"ש וחזר למקום שאלל וצרך:
חד עבד צמזיה. נעקר ממקום שאלל צמזיד כדי לצרך במקום אחר שהוצרך לילך:
אנשאי יונה דהצבא. שכתמי יונה של זהב:
יונה אינה נלולת אלא צנפניה. או צורחת או נלחמת בראשי אגפיה:
אכילה מרובה. ד' מילין:
בא להם יין אחר המזון. הא פריש לה בגמרא בריש פרקין ^(א)לצ"ש אין צרכת המזון טעונה כוס ולצ"ה טעונה כוס:
יפיי. קס"ד בלחם מן המסוכין עסקינן צמתני:
חטוף וצריך. כשמושיטין כוס של צרכה הוי מחזר שימנהו לן ותצרך:
במשמע. העונה והמצרך צמשמע קומו צרכו את ה' אלהיכם צס' עזרא ^(נחמיה ט) ואומר ויצרכו שם כבודך והיא עניית אמן צצמקדש. צמסכת תענית ^(פי"ב דף טז) ולקמן דף סג). מפרש קומו צרכו צצמלת צרכה ויצרכו שם כבודך ^(נחמיה סז) צמקוס עניית אמן צצמקדש אומר צצכמל"ו:
שממהרין למצרך. ליתן שכר:
אחר סינוקוס. כסלומדים צרכות מפיי רבן:
הואיל ולהפליג עשוין. שאין מתכוונים לצרך אלא ללמד:
אנז עניין מפטרייהו. כשאומרים ההפטרה ומצרכין צצורה וצנציא עונין אחריהן אמן:
שמן מעכב אם הצרכה. שמן שהיו רגילין להציא כסוף הסעודה לסוך אחר הסעודה את הידים אחר מים אחרונים להעביר את זוהמתן:
מעכב אם הצרכה. שאסור לזמן עד שיוצא. וכן לענין שמעכב צרכות כל דבר הצא צקנות סעודה ^(א) שמתור לאכלו צלל צרכה עד שישכוהו:
שמן טוב. שיש צו צשמים מעכב את הצרכה למי שרגיל ^(א) צו:

מסורת הש"ס

^(א) [ומסופא פ"ה הלי"ד], ^(ב) פסחים פ"ה ע"ש שבת ע"ו: ^(ג) ע"ש, ^(ד) [בנעדר פי מעטע], ^(ה) [שבת מט. קל. וע"ש גיטין מה. סנהד' נ"א], ^(ו) מיר סו"י, ^(ז) [בנעך גליון כמג הכר המוסף הערוך פי' בלשון יוני מערתיים של אנשי המלחמה ע"ש"ס], ^(ח) [דף נ"ג], ^(ט) [וע"ע מו"ס חולין קס. ד"ה מ"ס],

תורה אור השלם

- אָרְיִים לא עֲמַמְהוּ בְּגַן אֱדֵנִים בְּרוּשִׁים לא דְּמִנו אֶל עֲפָתֵיהּ וְעָרְמָנִים לא יָדִיד כּפֹאֲרֵתוּ בִּלְ צִי' בְּגַן אֱדֵנִים לא דְּקֵדָה אֵילִין יִתְקַאל לא ח יִתְקַבֵּל אֵם שְׁתֵּיתִים בְּכָל בִּנְיָן יוֹנֵה נְחִפָּה בְּסָפָף וְאֶבְרֹתֶיהָ בִּירְקָק הָרָרִי; תְּהִלִּים סו די
- כִּי אֲנִי ז' אֲלֵהֶיכֶם וְהִתְקַדְּשֶׁתֶם וְהִיָּיתֶם קְדוּשִׁים בִּי קְדוּשָׁה אֲנִי וְלֹא תִשְׁמָאוּ אֶת נִפְשֵׁיכֶם בְּכָל הַיּוֹרֵךְ הָרַמְשׁ עַל הָאָרֶץ; יִרְקָא יא מד
- הִתְקַדְּשֶׁתֶם וְהִיָּיתֶם קְדוּשִׁים בִּי אֲנִי ז' אֲלֵהֶיכֶם; יִרְקָא כ ז

הגהות הב"ח

^(א) גמ' אמרי לי צריך הכא כל היכא וכו' יונה דלפניא הדר אזיל וצריך וכו' מאי שאל את דקנט דמחלין וכו' אלא במצות ל"א מה יונה זו צנפניה מגרינת עליה אף ישראל מצות מגרינת עליהן עד לאומי:
^(ב) שם כי קדוש אני זה שמן הטוב את ה' ^(א) ר"ש ד"ה מעכב את הצרכה וכו' צקנות סעודה שאסור לאכלו:
^(ד) ד"ה שמן וכו' שרגיל כ"צ עיין בפ' כולד מצרכין דף מז:

הגהות הגר"ח

^[א] גמ' בסוף הפסוק (י' אלהיכם) תלמי' (ודרש לה מקלע יספי' שמני וכו' בלדתי אלויה שם):

מוסף רש"י

עוממות. ככיות ^(פסחים טז). ארוזים לא עממהו. ^(טז) לא התשויו מלחמתי לניחת לה נאזים ממנו ^(שבת טז) לא הכהו את מלחמתי, לפי שהיה נאז מכל אלניות, ועל חילס מלך לור גלמר ^(פסחים טט). יונה אינה ניצולת אלא בכנפיה. כנפיה מגיעות עליה מן הניצה ומכל עוף ואדם הצא עליה היא נלחמת ומהכ בראש גפה, מה שאין כן בשאר עופות ^(נפחים טט). הנהירא שם. כנפיה מגיעות עליה וזוהי נלחמת בתרעומתה אלא בכנפיה ^(שם קל). חטוף ובריך. עתוף סס של צרכס וצריך צרכת ויעון. שחא מקדיס לצריך על הכוס צרכת המזון ^(נזיר סז). השמים. צעצועה, על שם דיעאל ^(וי) ויעס ימיו אל השמים ויסעב כמי העולם, כל הווא. שהעונס אמן גדול מן המנצך, תדע. שהוא מברך במקום שנוכח, והני מילי בשוגג, אבל מוד צריך לחזור למקומו ולברך. עד אימתו הוא מברך עד שיאכל המזון ^(שבעמיו). וכמה הוי עיכול. ר' יוחנן אמר כל זמן (שהוא) [שאין] רעב, ריש לקיש אמר כל זמן שצמא מחמת